

Wilhelmina Drucker. Kobieta, czyli Wolny Człowiek!

Autor tekstu: **Patrycja Walter**

Historia pierwszej fali feminizmu niderlandzkiego związana jest z nazwiskiem Wilhelminy Elisabeth Drucker. Ta nieślubna córka modystki i majątnego bankiera, Żyda niemieckiego pochodzenia, brała udział w formowaniu się masowego ruchu kobiecego w Holandii. Była współtwórczynią pierwszych kobiecych postulatów równościowych i wolnościowych. Swoim życiem i aktywnością społeczną chciała doprowadzić do sytuacji, by w końcu przestało obowiązywać pytanie Mary Astell (1666 -1731), angielskiej pisarki, feministki, walczącej między innymi o edukację kobiet, "**dlaczego skoro wszyscy ludzie rodzą się wolni, wszystkie kobiety rodzą się zniewolone?**".

Wilhelmina Drucker urodziła się 30 września 1847 roku w Amsterdamie, gdzie też zmarła w wieku 78 lat, 5 grudnia 1925. Odrzucona przez zamożnego ojca, który nie łożył na jej utrzymanie, Wilhelmina i jej siostra Luise wychowywane były przez samotną, ubogą matkę. Ciężkie dzieciństwo ukształtowało jej bezkompromisową postawę. Sama zadbała o własną edukację, w każdej wolnej chwili zgłębiając dostępne jej lektury. Już we wczesnej młodości związała się z ruchem socjaldemokratycznym. Napisała też powieść „George David”, w której przedstawiła doświadczenia ubogich kobiet (w tym własne) i ich nieślubnych dzieci oraz hipokryzję i obłudę zamożnych mężczyzn, którzy wykorzystywali naiwność niewykształconych i znajdujących się w ciężkiej materialnej sytuacji kobiet.

Posługiwała się często pseudonimami Gipsy, Gitano, E. Prezcier. Pokazywała zakłamaną moralność wiktoriańskiego społeczeństwa ze wszystkimi jej konsekwencjami. Pisała też, że ojciec choć nie uznał ani jej, ani jej siostry, zaakceptował jednak dzieci ze związku z bogatą mieszcanką. Wniosła zresztą sprawę do sądu przeciwko swojemu przyrodniemu bratu, Henry’emu Louisowi Druckerowi, który otrzymał po śmierci ojca część majątku. W 1888 roku sąd rozstrzygnął pozew na korzyść Wilhelminy, przez co otrzymała część pieniędzy ojca i stała się niezależna finansowo. W tym samym czasie założyła organizację Vrije Vrouwen Vereeniging (Wolne Stowarzyszenie Kobiet), której celem było wywalczenie prawnej, ekonomicznej i politycznej równości dla kobiet. Stowarzyszenie to zajmowało się również prawem kobiet do edukacji, pracy i własności.

Wilhelmina organizowała manifestacje oraz inicjowała akcje pisania petycji do rządu. Występowała ostro przeciwko funkcjonującemu w społeczeństwie stereotypowi, przyjmowanemu zarówno przez mężczyzn, jak i przez niewyedukowane kobiety za prawdę objawioną, jakoby to kobieta powołana była tylko do rodzenia dzieci i ich wychowywania. Wilhelmina Drucker starała się doprowadzić do zmiany holenderskiego prawa o małżeństwie, które funkcjonowało od 1838 roku w oparciu o Kodeks Napoleona, a w zasadzie w postaci kopii odpowiednich fragmentów Kodeksu Napoleona. Na podstawie tego aktu prawnego w majestacie prawa kobieta i jej majątek stawała się własnością męża. Bez zgody męża kobieta nie mogła podejmować żadnej decyzji, ani rozporządzać swoją własnością, czy też występować w swoim imieniu.

Jako reprezentantka VVV (nie jest to skrót holenderskiej informacji turystycznej, lecz jak wyżej wspomniałam Wolnego Stowarzyszenia Kobiet) brała udział w brukselskim kongresie socjalistów. Rezolucja pokongresowa głosiła, iż jednym z celów partii socjalistycznych jest dążenie do pełnej prawnej równości mężczyzn i kobiet. Wilhelmina zaangażowana była również w działalność na rzecz zmiany ustawodawstwa regulującego warunki pracy kobiet, które dzieliło kobiety na zamężne i niezamężne. W jego świetle kobieta musiała wówczas uzyskać pisemną zgodę męża w celu podjęcia pracy.

W 1893 Wilhelmina współtworzyła czasopismo feministyczne „Evolutie”, które ukazywało się aż do 1926 roku. Tu zaprezentowała pod wspólnym tytułem „Ojcostwo i Macierzyństwo” serię sześciu artykułów wokół kwestii rodzicielstwa rozważanego z różnych punktów widzenia: tak ekonomicznego, jak i społecznego, czy wreszcie politycznego. Była to jedna z pierwszych prób rozpoczęcia debaty właśnie o ojcostwie i macierzyństwie. Wilhelmina czynnie uczestniczyła w powstawaniu Vereeniging voor Vrouwenkigrecht (Stowarzyszenie Sufrażystek), kiedy to niderlandzkie aktywistki zgłosiły się do Aletty Jacobs, pierwszej Holenderki, która ukończyła studia uniwersyteckie i podjęła praktykę lekarską, oraz jako pierwsza „ośmieliła się” zaważać o czynne prawo wyborcze, argumentując, że skoro płaci podatki, ma też prawo wybierać ludzi, którzy rozporządzają jej pieniędzmi. To właśnie Aletta rozpoczęła w Holandii debatę o prawie wyborczym kobiet. Na propozycję przyłączenia się do sufrażystek (czy jakbyśmy to powiedzieli po polsku: emancypantek) odpowiedziała Aletta pozytywnie i wkrótce stała się liderką ruchu.

Tymczasem Wilhelmina jeździła z odczytami po całym kraju w organicznym trudzie edukacji

i aktywizacji kobiet. Pomagała zakładać branżowe organizacje kobiece, które walczyły między innymi o poprawę warunków pracy. W 1897 została członkinią towarzystwa zajmującego się ochroną kobiet Vereeniging Onderlinge Vrouwenbescherming (Towarzystwo Samoobrony Kobiet), które postulowało wprowadzenie prawa chroniącego niezamężne kobiety i ich dzieci. Wilhelmina podkreślała, że wszystkie kobiety niezależnie czy zamężne, czy też nie, powinny zjednoczyć się w walce o prawa kobiet.

Historię człowieka, jak pisze w „Regulating Womanhood” Carol Smart, widziała Wilhelmina Drucker jako podzieloną na dwie fazy: matriarchat i patriarchat. Pierwsza, to polityczna i rodzinna władza matki (występująca w niektórych plemionach do dziś). Drugą charakteryzuje władza mężczyzn tak w rodzinie, jak i w przestrzeni publicznej. Władza ta opiera się na własności ziemi, kobiet i dzieci. W trakcie drugiej fazy ukształtował się podział pracy ze względu na płeć. Kobięcie została przydzielona sfera prywatna, tj. opieka nad domem i dziećmi. Mężczyzna otrzymał zwierzchność polityczną, dobrobyt i religię. Religię zastąpiła z czasem racjonalna i oświeceniowa nauka, która pozostała jednak nadal w domenie mężczyzn.

Tak Wilhelmina postrzegała otaczający ją świat. Nie zgadzała się z zastaną sytuacją i powtarzała: „rodzimy się wolni i równi, toteż powinniśmy mieć zapewniony równy start”. W 1908 jako aktywna sufrażystka organizowała światowy kongres kobiet w Amsterdamie (International Woman Suffrage Alliance — ISWA). Wysiłek włożony w przygotowania tego kongresu zamienił się w sukces. Do Holandii przybyły emancypantki z całego świata na czele z liderkami międzynarodowego ruchu, w tym z Carrie Chapman Catt, założycielką League of Women Voters oraz International Alliance of Women.

W ostatnim okresie swego aktywnego życia Wilhelmina zaangażowała się w ruch pacyfistyczny, protestując przeciw I wojnie światowej i poborowi do wojska. Organizowała też kobiety, by złagodzić niepokój społeczny i ekonomiczny.

W 1939 roku na alei Churchillaan w Amsterdamie odsłonięto pomnik, zaprojektowany przez Gerrit van der Veen na cześć Wilhelminy. Widnieje na nim napis: „Kobieta, czyli Wolny Człowiek!”. Przetrwały także idee, którym bohaterka niniejszego tekstu poświęciła całe swoje życie. W 1969 grupa feministek holenderskich i belgijskich założyła organizację Dolla Mina (tj. Szalona Mina) na cześć Wilhelminy. Ich najsłynniejsza akcja nosiła hasło „Szefowa własnego brzucha” — „Baas in eigen buik”.

Literatura:

1. Myriam Everard [„Lensing, Wilhelmina Elisabeth”](http://www.iisg.nl/bwsa/bios/lensing.html) (http://www.iisg.nl/bwsa/bios/lensing.html)
2. Sylvia Paletschek, Bianka Pietrow — Ennker: „Women's emancipation movements in the nineteenth century: a European perspective”, Stanford University Press, 2004.
3. Carol Smart: „Regulating Womanhood”, Rutledge, 2002.
4. Linda L. Clark: „Women and achievement in nineteenth-century Europe”, Cambridge University Press, 2008.
5. Janet K. Boles, Diane Long Hoeveler: „Historical dictionary of feminism, Vol. 52. Historical dictionaries of religions, philosophies, and movements” , Scarecrow Press, 2004.
6. Bonnie G. Smith: „The Oxford Encyclopedia of Women in World History”, Oxford University Press, 2008.
7. Deanna te Winkel — van Hall: „Wilhelmina Drucker: De eerste vrije vrouw”, Stichting Internationaal Archief voor de Vrouwenbeweging, 1968.

Patrycja Walter

Doktorantka w Instytucie Studiów Politycznych PAN w zakresie filozofii społecznej i politycznej, liberalizmu, libertarianizmu/anarchokapitalizmu, indywidualizmu, wolności, własności i demokracji. Magister filozofii (2005) i nauk politycznych (2004) Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 22-11-2010)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,30) (http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,30)

Contents Copyright © 2000-2010 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2010 Michał Przech

Autorem portalu Racjonalista.pl jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.
Właścicielami portalu są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tego portalu i jakiegokolwiek jego części.

Wszystkie strony tego portalu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tego portalu oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tego portalu i nie korzystać z jego zasobów.

Informacje zawarte na tym portalu przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów portalu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na portalu. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych portalu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl